

**Stanowisko
Zgromadzenia Ogólnego
Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 23 maja 2025 r.**

w sprawie: **dotowania niepublicznych przedszkoli**

W 2025 roku wprowadzono istotne zmiany w systemie finansowania oświaty w Polsce – dotychczasowa subwencja oświatowa została zastąpiona nowym modelem opartym na tzw. „potrzebach oświatowych”. W kontekście tych zmian, a także w związku z utrzymującym się niżem demograficznym, samorządy zrzeszone w Śląskim Związku Gmin i Powiatów dostrzegają potrzebę przeglądu i dostosowania zasad finansowania wychowania przedszkolnego, w szczególności w odniesieniu do placówek niepublicznych.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na dzień 30 września 2024 r. w Polsce działało 22,5 tysiąca placówek wychowania przedszkolnego – w tym przedszkola (również specjalne), oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz inne formy, takie jak zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne. Około 30% tych placówek to podmioty niepubliczne, które otrzymują dotacje z budżetów gmin, dlatego też jednostki samorządu terytorialnego zrzeszone w Śląskim Związku Gmin i Powiatów podkreślają konieczność zapewnienia przejrzystości, spójności i adekwatności zasad ich finansowania.

Uważamy, że trwanie przy dotychczasowych zasadach funkcjonowania dotacji dla niepublicznych placówek przedszkolnych wprowadza niepotrzebne nieporozumienia dotyczące wysokości przekazywanej dotacji.

Placówki niepubliczne powinny być dotowane w sposób przejrzysty i jednakowy na terenie całego kraju, a wysokość dotacji nie powinna być pochodną decyzji władz samorządowych, które przeznaczają dodatkowo własne środki na funkcjonowanie swoich przedszkoli, kosztem realizacji innych zadań, do których są zobligowane. Placówki niepubliczne, mają możliwość zwiększania swoich dochodów m.in. poprzez dodatkowe opłaty rodziców. Dotowanie niepublicznych przedszkoli odbywa się kosztem mieszkańców, ponieważ gminy każdorazowo zwiększając finansowanie publicznych przedszkoli (np. wprowadzając dodatkowe zajęcia, wydłużając czas pracy przedszkoli, dokonując zakupów pomocy dydaktycznych itp.), z automatu muszą zwiększyć dotowanie niepublicznych placówek wychowania przedszkolnego. Mimo ograniczenia wysokości podstawowej kwoty dotacji dla niepublicznych przedszkoli do 75%, publiczne placówki są w gorszej sytuacji finansowej tym bardziej, że muszą stosować wiele obwarowań wynikających z obowiązującego prawa (w tym zasad zawartych w Karcie nauczyciela), a placówki niepubliczne są z wielu tych obwarowań zwolnione.

Dlatego nasz postulat równego w stosunku do gmin przelicznika na dziecko w placówkach niepublicznych, wydaje się być uczciwy i sprawiedliwy, tym bardziej biorąc pod uwagę fakt, iż przedszkola niepubliczne prowadzą w pewnym sensie działalność quasi gospodarczą. Mimo otrzymywania znacznych środków z jst oraz braku konieczności stosowania wielu przepisów prawa obowiązujących w publicznych jednostkach systemu oświaty, mają również możliwość rekompensowania swoich wydatków często niemalym czesnym pobieranym od rodziców.

Proponujemy w szczególności **określenie wysokości dotacji dla przedszkoli niepublicznych jako równowartości kwoty naliczanej na dziecko w ramach potrzeb oświatowych, zgodnie z obowiązującym algorytmem podziału środków, tj. zasady analogicznej do tej stosowanej w przypadku szkół niepublicznych, w których realizowany jest obowiązek szkolny (wyliczanie dotacji w oparciu o kwoty przypadające jednostkom samorządu terytorialnego w ramach ogólnego podziału środków oświatowych)**. Obecnie wysokość dotacji dla przedszkoli niepublicznych ustalana jest na poziomie lokalnym, co skutkuje dużym zróżnicowaniem stawek oraz brakiem jasnych kryteriów ustalania ich wysokości czego przykładem są liczne wyroki sądów. Proponujemy, aby podstawą do wyliczania dotacji była kwota przypadająca na dziecko w danej gminie w ramach nowego modelu „potrzeb oświatowych” z jednoczesną rezygnacją z obowiązku ustalania dotacji na podstawie wydatków bieżących gminy ponoszonych na utrzymanie publicznych przedszkoli w danym JST (tzw. podstawowej kwoty dotacji dla przedszkoli).

Równocześnie samorządy zwracają uwagę na inne wyzwania systemowe, wymagające pilnych działań legislacyjnych i organizacyjnych, w tym:

1) brak spójnych wytycznych dotyczących kontroli wykorzystania dotacji w niepublicznych placówkach

Samorządy postulują wprowadzenie ogólnokrajowych, jednolitych wytycznych dotyczących zasad i procedur kontroli wykorzystania dotacji. Wytyczne te powinny obejmować m.in. katalog dokumentów wymaganych do rozliczenia dotacji, zasady kwalifikowalności kosztów oraz standardowy wzór raportu pokontrolnego. Ujednolicenie procedur ograniczyłoby uznaniowość i zwiększyło bezpieczeństwo finansowe JST.

2) różnice w kosztach utrzymania przedszkoli wynikające z lokalnych uwarunkowań, nieuwzględniane w obecnym modelu

Obecnie obowiązujące mechanizmy nie odzwierciedlają zróżnicowania kosztów operacyjnych, które w znacznym stopniu zależą od lokalnych uwarunkowań, np. poziomu wynagrodzeń, kosztów mediów czy usług zewnętrznych. W przypadku przyjęcia proponowanego rozwiązania w zakresie sposobu określenia kwoty wysokości dotacji dla przedszkoli niepublicznych problem ten zostałby wyeliminowany.

3) trudności w planowaniu budżetów gmin z uwagi na dynamiczne zmiany liczby dzieci uczęszczających do niepublicznych przedszkoli

Konstruowanie budżetów jst w oparciu o planowaną liczbę dzieci w przedszkolach wg wniosków składanych w terminie do 30 września danego roku jest problematyczne. Gminy nie są w stanie przewidzieć, jaka ostatecznie w placówkach niepublicznych będzie liczba dzieci. Tym sposobem samorządy mają zamrożone znaczne środki na wydatki bieżące, jeżeli placówka nie osiąga planowanej liczby dzieci, lub wprost przeciwnie muszą szukać pokrycia wydatków na ponadplanowe dzieci.

Proponowane jest, aby System Informacji Oświatowej umożliwił bieżące monitorowanie danych i usprawniał przepływ informacji między gminami a podmiotami prowadzącymi placówki. Ustalenie tych samych terminów na wprowadzanie stanów osobowych w przedszkolach niepublicznych na poziomie całego kraju, a nie jak dotychczas, gdy regulują to uchwały rad gminnych, wyeliminuje te nieprawidłowości przy zgłaszaniu liczby dzieci dla tych przedszkoli, które swoją działalność realizują w wielu samorządach. W przypadku przyjęcia proponowanego rozwiązania w zakresie sposobu

określenia kwoty wysokości dotacji dla przedszkoli niepublicznych zostanie wyeliminowana również konieczność dokonywania rozliczeń między gminami kosztów udzielonej dotacji w różnej wysokości.

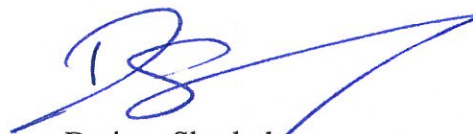
4) trudności w planowaniu sieci publicznych przedszkoli

Niepubliczne przedszkola rozpoczynają swoją działalność po uzyskaniu wpisu do ewidencji niepublicznych placówek, przy czym dokonanie takiego wpisu nie jest poprzedzone wydaniem decyzji administracyjnej przez wójta/burmistrza/prezydenta miasta. JST nie mają również żadnego wpływu na liczbę otwieranych niepublicznych przedszkoli na swoim terenie. Powoduje to znaczną trudność w ustaleniu sieci publicznych przedszkoli i nie pozwala na długofalowe planowanie, tym bardziej w szybko zmieniającej się sytuacji demograficznej kraju.

Przy wpisie do ewidencji dotowanych jednostek oświatowych należy również wprowadzić obowiązek przedłożenia przez organ prowadzący oświadczenia o braku zaległości wobec organów administracji publicznej oraz niefigurowaniu w Krajowym Rejestrze Zadłużonych (osoby fizyczne, osoby prawne), Krajowym Rejestrze Karnym (osoby fizyczne) jako warunku uzyskania wpisu.

W ocenie samorządów niezbędne jest podjęcie dialogu z Ministerstwem Edukacji Narodowej oraz opracowanie ujednoczonych i przewidywalnych zasad finansowania wychowania przedszkolnego, które będą uwzględniały interes zarówno dzieci i ich rodziców, jak i samorządów oraz podmiotów prowadzących przedszkola.

Mając na uwadze powyższe postulaty oraz bieżące wyzwania stojące przed jednostkami samorządu terytorialnego, **apelujemy o pilne podjęcie prac legislacyjnych zmierzających do uporządkowania systemu finansowania przedszkoli niepublicznych.** Proponowane rozwiązania mają na celu zapewnienie większej przewidywalności i transparentności mechanizmów finansowania, a także zagwarantowanie równego traktowania samorządów i podmiotów prowadzących placówki niepubliczne. Jednocześnie wyrażamy gotowość do aktywnego udziału w konsultacjach oraz współpracy przy wypracowaniu nowych rozwiązań prawnych, które będą odpowiadać na rzeczywiste potrzeby lokalnych wspólnot, z poszanowaniem ich kompetencji i możliwości finansowych.

Dariusz Skrobol
Przewodniczący
Zgromadzenia Ogólnego